

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Árvák ügye; budapesti napló: némely rendőrségi hiányok, magyar nyelvünk terjedése, nemzeti játék-szin; 'sa't.; adakozások Kölesy emlékére; gazdasági egyesület; esztergommegyei fölírás a' vegyes házasságok ügyében; hajtóvadászat a' zemplényi felföldön; külföldi rajz hazánk ifjairól, jászberényi ujonczozás; 'sa't.) Spanyolország (előleges cortestanácskozások; 'sa't.) Anglia (a' nagy hatalmak közti meghasonlást megszüntnek hírlik; elegy 'sa't.) Legujabb. —

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. Fels. Mérey Mórictot a' kir. udv. kancellaria fogalmazó-gyakornokát ugyanazon kormányzók tiszteletbeli fogalmazójává; a' tiszán-inneni kerületi táblánál megürrült ülnökségekre Gedeon Lajos torna-megyei főjegyzőt, Péterffy Károly temes megyei tbirót és Dienes István eperjesi városbirót méltóztatott legkegy. kinevezni.

(Árvák ügye.) Már maga e szó 'árvaság' meghatólag cseng füleinkben, bár mi gazdagon butorozott termeinkben gondatlanul 's kényelmünkre élvezzük szende napjainkat; mert az ég létünk zsengejében szívünkbe csepegtető a' rokonszeny, 's felebaráti részvét édes balzámát. Ez ha csekély is korunkban: érzésinkre mégis hatással bír. Ha tehát a' szó tud benyomást szülni bennünk, annál hajlandóbbak lehetünk egyedei iránti részvétre, és könnyűre, kik sulya alatt nyomorganak. Ezek különfélek. Vannak, kik azon egyetlen öröm hiányán kívül, hogy szüleiket elveszték, minden legkisebb jószág nélkülözöji. Oh ezek szerencsétlenek! de sorsukkal dacolni talán elég erősek; mert még élő szüleiik körében tűrni tanulhattak 's ha nem is: pártolókra találnak, mit hazánkban is édes örömmel tapasztalhatni a' némely megyékbeni árvaházak 's intézetek létre hozatásából. Vannak ismét, kik nagy javak, 's kincsek örökösei levének, 's örömittasan kacagva javaik felett, elfelejtik a' jó szüleket! felejtik a' zsarló gyám ravasz csalását, ki a' világ örömeibe merítvén őket, javaikban biztosan halászat. Ezek boldogtalanok! bár könnyelműségtől vezéreltetvén boldogoknak érzik magokat, míg a' nagy örökség helyett a' gyám igaztalan számadási jelennek meg az elharácsoltt javokról. Ennek sok borzasztó tény következménye. Csak pillantsunk a' világba 's látunk. — Vannak végre, kiket polgári atyák közép sorsban hagyának, hogy csekély hagyományukból ha nem is boldogulhatnak, legalább utat nyithassanak magoknak azon helyzetre jutáshoz, melyben sorsukkal elégtelven 's talán a' haza javára is élhetnek. De a' gyámok nem irtóznak csekély javaikat megsemmíteni, tulajdonukat megtagadván, jövő szerencsére vezető ösvényüket megakasztják 's kétségbeesés örvényébe vezetik, hol egy kéz-taszítás egyetlen művök. Illy árvák legszerencsétlenebbek! mert azon öntudaton kívül, miszerint olly magányosan állnak a' részvétlen nép hullámi közt, még az is gyötri őket, hogy atyjaitól szerzett csekély javaikat, melyeket jöendő boldogság eszközeül használhatának, idegen, vagy sokszor rokoni kéz bitorolja, 's ezek reményük romjain állván: átkozzák a' hazát, törvényt 's polgáriság hatóságait. — Ha törvényink vastag testületét, dicsőült Verböcynk hármast könyvét tekintjük, valóban kevés tárgyra nézve találunk olly sok jó törvényt 's határozatot, mint az árvákra nézve. Mi tehát a' hiba, hogy annyi czélszerű törvényt melletl is panaszra kell fakadni az árvák tekintetében? — Az erre ügyelő törvényhatóságok hanyagsága 's gondatlansága! Csak valljuk meg bátran, hisz vétkeket felföldözni 's megfeddeni nem rosz tett, 's ki abban nem szenved, azt nem okozhatni. — Természeti állapotunkból, törvényt alkotva léptünk a' polgáriságba, 's a' felső hatalom alá önként hajlottunk, hogy egy köz célra törekhessünk, lételünk biztos alapját remélvén, 's nem azért hogy jogaink annál könnyebben sértesenek, még pedig azok gondatlansága miatt, kikre bizva van a' polgáriság boldogságát előmozdítani, vagy legalább a' köz csend és rendet fentartani, és igazságot mindenkinek leszközölni. 'S erre vannak törvényink is alkotva, melyek szerint a' vármegyék 's más hatóságoknak jogaik 's kötelességeik kiszabtvák. Ha tehát az árvákat vesszük szempontul, ezek résziről az illető hatóságnak kötelessége: az árvának gyámot rendelni, azt minden évben az árvára tett kiadások számvételére vonni, 's ha ez attól vonakodnék, a' hatóságnak joga van a' gyámot erre törvényes uton kénytetni, az árvának a' beszámított igaztalan költségeket a' gyámtól visszaszerezni, 's ezen jog kötelességgel is páru. Mind ezek végbehajtására pedig felügyelésül rendelve van az árvai választmány. Hazánk 's annak egyedei ügye levén mindenkor a' jó hazafi érdekeinek fő tárgya, most is azon pontbul penditjük meg az árvák ügyét, mert némely vármegyéknel igen szembeötlő, hogy az erre rendelt tisztek a' főnebb érintett törvényinkben foglalt kötelességeket nem tartják meg, 's az árvákra hanyagon ügyelnek. Számos közül egy példa is elég ennek igazolására. N.-megyében bizonyos árva egy zsarló gyám körmei közé jutott 's hat évig létezett nála, minden felügyelés hiányával, azon idő elteltével pedig az árva nem bírhatván a' gyám kegyellenségét egy rokonához vonult 's annak költségint folytatá iskolai pályáját. Igy mult-el ismét néhány év 's végre jelentés tétetett a' t. megyénél, hogy az árvának más gyám választassék, 's a' volt számadásra vonassék. Már azóta öt év mult 's a' számadás még sem tétetett meg; mert az árvára felügyelés elhanyagoltatván, a' gyám évenkénti számadást nem tett 's hihető most az árvát koholt költségek nagy mennyisége által nála levő tőkéből is ki akarja zárni. Másik kérelme meghallgatott 's más gyámot kapott, de ez látván a' megye léha felügyelését, az árva csekély kamatit felszedte, 's maga hasznára fordítá az árvát legesikorgóbb állapotban hagyván. Azóta ismét tétetett jelentés a' megyénél, de eddig mi sem végeztetett, 's az árvának szükséges dolgok hiánya miatt iskolai pályája megakasztatik, kinek hibájából? bizonyosan a' felügyelőiből. Burián Imre.

Budapesti napló. Fővárosi hatóságink egymással vetélkedve sietnek és buzognak javításokat 's czélszerű újításokat létesíteni, biztossági, ké-

nyelmi és szépítési tekintetben; de az illy intézkedések csak rövid idő óta kezdnek lépni életbe, a' visszaélések 's hiányok tömege pedig olly nagy még, hogy időről időre bizonyosan nem fölőslég azokra figyelmeztetni, melyek még orvosló vagy irtó kezekre várnak. Néhány sürgetőbb visszaélést szándékunk ez uttal érinteni, melyek különösen közbátorsági 's egészségi tekintetben fontosak 's azért gyors orvoslást kívánók. A' közbátorságra ügyelő rendőrség olly hiányos állapotban van még, hogy félannyi lakosságnak sem felelhetne meg, mennyit most a' két szomszéd város számít. E' miatt gyakori lopások történnek, mit ugyan legszigorubb felügyelés sem távoztathat egészen el; de teljes joggal mondhatni, hogy a' rendes felügyelés 20 eset közül alig jut feléneke nyomába, míg aránylag sokkal nagyobb fővárosokban ritkán kerülhetik el a' rendőrség figyelmét azok, kik mások károsítását választák rendes kenyérkeresési módnak. Erről a' lakosság maga is annyira meggyőződött már, hogy az, ki lopás által károsul, a' városi hatóságnak bejelenti ugyan azt; de egyzersmind valamely ügyes zsidó fürkészhez folyamodik, kik közönségesen „Naderer“ német elnevezésből ismértetek, 's 10 eset közül bizonyosan 9szer visszaszerzi a' fürkész az ellopott jószágot, ha t. i. a' károsult biztosítja őt, hogy például 100 for. értékű tárgy visszakérteért zsiros jutalmat kap! Csak néhány nap előtt történt, hogy Budán egy tisztviselő padlásáról a' feherruhákat ellopák, 's másnap már egy ravasz arczkifejezésű zsidó fürkész jelenté magát nála, hogy tud valakit, ki jó jutalomért visszakéríti ruháit; a' tisztviselő megalkudott vele, 's kis idő mulva birtokába juttatott vagyona nagyobb részinek. Vajjon nem épen magától a' tolvajtól vásárolta é vissza ruhameit a' szegény károsult? 'S vajjon a' hatóság nem bírhatna é illy fürkészeket, hogy aztán költség nélkül juthatnának elorzott vagyonukhoz a' károsultak? Véleményünk szerint az első kérdésre alkalmasint, a' másakra pedig bizonyosan igent mondhatni, mert a' városi hatóság szigorú kötelessége a' lakosság vagyonát bátorságosítani, a' megtörtént károkat pedig saját költségint rendőrkök léteznék, ezek minden földalatti gyanus csapszékét bekalandozhatnak és sok olly gazcsinynak juthatnak nyomába, miket az egyenruhás városhajdu soha nem fog kifürkészhetni. Az illy titkos rendőrség csak azon esetben válhatik károsná, ha tisztos körökbe lopakodva véleményi kémséget gyakorol 's gyanúsító föladásokra használja a' minden rosz czél nélkül kiejtett 's mohón fölkapott érzelm-kifakadásokat; de mindenkor kétségbevonhatlan üdvös hatása, midőn valódi gaztettek kinyomozására szoritkozik. E' tekintetben mindazáltal még más baj is akadályozza a' czélérést; ha t. i. városhajdu által valakit el akarunk fogatni 's városházra kísértetni, előbb a' tizgaras markába kell nyomunk az utcasarkon állongó hajdunak, különben lábát is alig mozdítja helyéből, kivéven ha tekintetesek v. hivatalbeliek vagyunk. 'S mi történik aztán a' csekélyebb értékű tárgyakat elorzotta tolvajjal, ha a' tizgaras lefizetése után csakugy városházba juttatjuk őt? Pár napig a' börtönben van, hol leczkét kap ügyes tolvajjoktól, mikép kelljen mások szerencsés sikerrel lopnia, 's aztán isten hírével szabadon bocsáttatik talán néhány ütleggel, hogy máskor annál bizonyosabban 's jobban vigyázzon magára, 's gyakran megtörténik, hogy 100 lépésnyire a' börtöntől már ismét zsebkezdőt vagy pipát lop a' kiszabadult fogoly. Mig rendes dolgozató-ház nem létezik, addig bajosan lehet ugyan az illy eseteket meggátlani; de korlátozni lehetne legalább annyira, hogy minden néber vagy férfi csavargó, ki állandó 's biztos keresetmódot nem bír bebizonyítani, utasítsák azaz kísértetn ék vagy küldetnék vissza lakhelyére 's ajánlatnék az ottani hatóság éber felügyelésébe, mert mig csupán például a' kecskeméti sorompón kísértetjük ki őket, addig bizonyosak lehetünk abban, hogy a' kerepesi sorompón félóra mulva ismét visszaballagnak, korábbi büntetteiket folytatandók. E' rendszerbályon kívül ajánlatos lenne még minden gyanús egyed pontos névjegyzékét birni 's lakját is tudni, hogy fölöttük mindenkor szükséges ellenőrködés gyakoroltathatnék; ez utóbbit különösen azon néberekre nézve nem ajánlatni eléggé, kik olly keresetmódra adák magokat, mit közelebb megnevezni fölőslég, mert a' lopások nagy része ezek által vagy legalább orgazdaságuk mellett történik, 's vajmi nehéz aztán ezeknek akadni nyomába, kik minden férfi előtt másrés regényes nevet adnak magoknak, és Sáríkból Malvinákká stef. válnak! Igy történt néhány nap előtt is, hogy bizonyos vidéki férfi egy illy Malvinát vagy Izaurát vévén magához, másnap reggel igen tetemes pénzmennyisége a' lyánnyal együtt eltűnt, mig ő talán legszebb álmak tömkelegében tévelyge. Látván fölőbredte után meglapatását, azonnal a' hatóság-hoz siet; mivel azonban sem nevé, sem lakhelyét nem tudá megmondani a' lyánnyak, szárazon utasított el. A' könnyelmű férfi a' Dunába ugrott, 's eddig még holttestét sem lelék meg. Ha tehát a' hatóság ezen Malvinák teljes név 's lakjegyzékét birná, vajjon nem állithatta volna é szembe valamennyivel a' károsultat? A' szegény vidéki kárvalott bizonyosan megismérte volna a' hűtlen tolvajt 's most is élne. Itt helye van talán egész illedéssel még arra is figyelmeztetni az illető hatóságot, hogy valahára szüntetné már meg azon bizonyos néberek vadászjárdaletit, kik napáldozat után főbb utcáinkat raj gyanánt lepik el, 's különösen tapasztalatlanabb ifjainkra nézve valódi mételeyei az erkölcsiségnek. Ha már nem törölhetni egészen is el a' kereset e' gya-

lázatos nemét, legalább ne engedjük azt czégesen és szabadon üzenni azon főutcáinkon, hol tiszta erényű hölgyeink arcain szőgyent 's tüzvérű ifjaink szemében lealjasító gerjek lángjait lobbogtatja e' botrányos szemtelenség. Az erkölcsiség 's egyszersmind emberiség szent nevében szólunk 's azért remélljük, hogy szavaink nem nyomtatnak el 's nem fognak félre magyaráztatni. — A' biztossági rendőrségen kívül leginkább az egészségre ügyelő az még, melly eddig nem tett meg tökéletesen mindent, mit illy naponkint népesbülő városban figyelmétől 's buzgalmatól méltán várhatni. Nem szólunk kórházink nem egészen helyes elrendezéséről, mivel biztos kütfőből tudjuk, miszerint azok iránt igen czélszerű javítások vannak készülöben; nem említjük némely utcák tisztatlanságát, mert e' bajt mindenki látja 's időről időre csakugyan a' legrondább utcáknak is meg szokták mutatni, hogy mikép kellene azokat kitisztítani; de némely háztulajdonosak fukarságáról akarjuk a' rejtő fátyolt kissé ellebbenteni, mert egyes házak belsejét csak kevés ember látja, de még kevesebb olyan, ki egyszersmind a' józan nyilvánosság parányi eszköze szerencsés lehetni. A' lakbér Budapesten néhány év óta majd évnegyedenként emelkedik, 's vajjon nagyobbul é azzal egyszersmind a' lakosok nem akarjuk mondani, kényelme, mert ki merné ezt követelni? hanem legalább biztossága egészségi 's vagyoni tekintetben? Sok házban nagyobbult; de igen igen sokban épen nem. Igen sok házban mély és színig megrakott szemétdödrök büzhödt kipárolgása mirigyesíti a' lakosság egészségét, sokban az elhanyaglott kutnak élet- zsisasztó vize veszélyesíti a' jóllétet, sokban pedig a' lépcsők mindennemű 's nevű undoksággal lepcsésített szemlélete ártalmas az illyeneket meg nem szokta idegzetnek; de ezek 's több illyes folyvást régi állapotban maradnak, mert sok házbirtokos csak a' lakbér pontos fölvtételéről gondos, 's egyébre figyelmet nem fordít, a' hatóság nagy része pedig rokonsági, vagy egyéb tekintetekből hallgat. Ezeket nem csupán kis házikókról mondjuk, épen nem, hanem számos a' városok közepén emelkedő 2—3 emeletű palotákról is, mellyek 40—50 oláh falunál nagyobb jövedelmet hoznak. Sőt többet nevezhetnénk meg, mellynek három emeletű, hosszu és tekervényes 's minden undokság lepte lépcsőjén egész éven át még csak egyetlen lámpa sem ég, 's minden lakos, ki télen esti öt óra után tér szállására vissza, vagy onnan eltávozik, mindennap azon veszélynek van kitétetve, hogy vagy egyik tagját, vagy épen nyakát törí, vagy pedig valamely utána sompolygó lator által megtámadtatik, vagy legalább kiraboltatik. Az itt elmondottakat egyről egyig mind feltalálhatni olly három emeletű házban is, hol legalább mintegy kétszáz ember lakik, sőt törvényszék is tartja rendes üléseit. Talán czélszerű lenne, ha azon biztosság, melly új év után a' lakosok számát rendszeren házankint össze szokta írni, egyszersmind szemügyre venné a' házi tisztaságot, éji világítást, 's Stef., hogy azután az egészségi 's bátorsági rendet fön nem tartó háztulajdonosokat illő uton kötelességök teljesítésére szorítani lehessen. — Frankenburg literariai és zenészi estélye a' szegény gyermekek kórháza javára mintegy 3 ezer v. forintot gyümölcsözött. — A' nm. Helytartótanácsból minden iskolai kerület parancsot kapott legfőlegb 4 hét alatt jelentéstételre, az iránt, hogy az akademiák 's lyceumokban melly tudományokat taníthatni nemzeti nyelvünkön; továbbá: mikor lehetne azok tanítását magyar nyelven megkezdeni; milly helyeken tartatnak már az ifjuságnak az egyházi beszédek 's vallási oktatások magyarul; és melly gymnasiumokban kezdhetni meg a' magyar tanítást már a' legközelebb iskolaévben? E' kérdésekre több helyről, már eddig is, olly kedvező válaszok érkeztek, hogy nemzetiségünk baráti legnagyobb örömeink engedhetik át magokat, mert az ittott mutatkozó egyedi ellenkezések figyelemre sem mélt., miután nemzetiségünk mellett buzgó kormányunk példás szigorral hajlja véghez mult or. gyűlésünk üdvös kívánatit. — Nemzeti színpadunkon f. hó 21-án: „Álomi élet“, színj. 4 felv., Franz József után Komlóssy által ford., adaték; 31-án „Zrínyi“, szomoruj. 5 felv., Körner után ford. Szemere; 4-ikétől 12-ikeig a' nagy hét és husvétü ünnepek miatt zárva marad színházunk. Részire az országos segélyből, mint halljuk, eddig mintegy hétezer for. adaték 's a' 3 igazgató közül már csak egy folytatja e' nehéz kötelességet, mi azon több helyen elmondott jóslat valóságát tanúsítja, hogy színházunk csak egyetlen teljes hatalmu, de szigoruan felelős 's ügyhez értő igazgató, vagy pedig magányos vállalkozó alatt juthat virágzásra, kit az országos ajánlásból, illő föltételek alatt, segíteni lehet. N. I. —

(Adakozások Kölcsey emlékére. X. Közlés.) Lónyay Gábor urnál Zemplényben: Kovács Imre 16 kr, Barkóczy Mih. 1 ft, Nemes Irma 1 ft, Jászay Mih. 1 ft, Sz. J. rector 10 kr, Bálint Józ. 24 kr, névtelen 1 ft, Bánóczy Fer. 1 ft, Kazinczy Klára 2 ft, B. Simon 2 ft, Lónyay Etelke 4 ft, egy valaki 1 ft. Összesen 14 ft. 50 kr. — Szombathelyi Ant. urnál Békésben: Bodroghy Istv. 1 ft, Szilágyi Istv. 12 kr, Vidovich Fer. 2 ft, ifj. Wenkheim Józ. 5 ft, Németh Ant. 2 ft, Karassiy 2 ft, Novák Antalné szül. Eckstein 10 ft, nn. 8 kr, nn. 12 kr, Kis Ján. 2 ft, Virágos 1 ft. 36 kr, gr. Wenkheim Ant. 5 ft, gr. Almásy Aloiz 20 fr., Csepessányi Tam. 2 ft, Beliczey 2 ft, Omazta Zsig. 2 ft, Placsintár 2 ft, Tessedik 1 ft, egy magyar 40 kr, Stacho 1 ft, Razl 1 ft, Szegő 2 ft, Sinay 1 ft, ifj. Farkas 40 kr, Tormásy 1 ft, Stummer 1 ft, Koricsánszky 40 kr, Placsintár Dávid 20 kr, Gedeon Gábor 1 ft, Neuman Józ. 1 ft, Bonyhay Benj. 1 ft, Bodrogh József 1 ft, Horváth 1 ft, Bodoky 40 kr, Thezarovics 40 kr, Bogyó 40 kr, Jablonczay 1 ft, öz. Csuportné szül. Sánta 2 ft. Összesen 83 ft. 20 kr. pengőb. Az Athenacum szerkesztőségénél: Tanárky Gyula 5 ft. A' X. közlési öszveg 103 ft. 18 kr. pengőben. A' Kölcsey-emlék-társaság egész tisztelettel kéri és szólítja fel azon t. cz. hazafiakat, kik gyűjtő ivöket még be nem küldötték, méltóztassanak azt juniusi pesti vasárnap okvetellen beküldeni, akár vannak adakozások rajta följegyezve, akár nincsenek. Pest, mart. 30 1841. Bajza József, m. k. a' Kölcsey-emlék-társaság jegyzője.

(A' m. gazdasági egyesület f. e. martz. 13-ki nagygyűlésének eredményei. Folytatás) IV. Olvattatott a' vas megyei főkegyesület levele, mellyben ezen anyaegyesületet szerkezetéről közelebb értesítvén ennek tanácsát kéri, miszerint munkálkodási iránya határozottabban jelöltetnék ki. Ennek folytában olvattatott a' pécsi selyemtenyésző részvényes társaság levele is, mellyben előrebocsátván három évi munkássága, törekvései 's áldozatának leírását 's ezeknek a' selyem olcsó keletéből eredő aránylag csekély sikerét, az egyesületet

arra szólítja fel, hogy ezen társaságot mint fiókot keblébe fogadván tanácsosal segitené, 's a' selyemnek kellő áron eladhatásaul utasítást adna. Az egyesület örömrészvétellel értesült ugyan, mikép hazánkban naponkint újabb gazdasági egyesületek keletkeznek, nagyra becsülvén egyszersmind az iménti levelekben kifejezett szives bizodalmat. Azonban nem titkolhatja el az iránti aggodalmát, hogy ha ez továbbad is a' nélkül történendik, hogy az új szülöttek ezen anyaegyesülettel mint fiókok szoros kapcsolatba 's kölcsönös érintkezésbe jönnének, elvégre ennek kívánt gyarapodása 's diszlése lehetlenné válnék, mert sajnosan tapasztalhatni, miként hazánkfiai közül mindenki csak azon körben szeret részt venni, mellyhez legközelebb áll, 's így az elszigetelt munkásságu vidéki egyesületek is csak szakadozott erővel 's meddön vesztegetendik szebb gyümölcsöket érdemlő jó akaratjokat. E' baj elhárításaul tehát, melly országos érdekü vállalatinkat naponkint mindinkább közeledő veszélylyel fenyegeti, a' hazában létező minden gazdasági főkegyesület szivesen felszólíttatni rendeltetett, hogy ezen anyaegyesületnek legközelebb tartandó nagygyűlésére követeket küldeni sziveskednének, kikkel kölcsönösen tanácskozhatnék azon viszonyok 's eszközökrül, mellyek segélyivel az anya- és fiók- egyesületek kezét fogva a' külföldi egyesületek példájakint minél gyorsabban haladhatnának közös czéljuk felé. V. A' stájerországi gazdasági egyesületnek, melly szabályit 's eddigi munkálatainak hosszu és gyümölcseljes sorát több kötetre terjedt folyóiratában közleni sziveskedett, köszönet szavaztatott, olly kinyilatkoztatással, mikép a' tisztelt egyesület követit kívánságához képest e' honi egyesület nagygyűlésein annyival később örömmel fogadandja, minél üdvös tanácsot reméll zsenge korához képest ama' testülettől, melly a' rokon czélú pályán két évtized óta olly gazdag tapasztalásokat vala szerencsés fenséges főnökének kegyes pártfogása 's böles kormánya alatt kifejthetni 's gyűjthetni, egyszersmind a' nagy gyűlések határnapjai felől koronkint értesítettni rendeltetett. VI. Köszönetét határozó kijelenteni a' morvaországi gazdasági egyesületnek figyelemért, hogy szabályit és szerkezetét ez egyesülettel közleni szives volt, valamint brünni gazdaság-intézeti oktató Diebl Ferencz urnak szivessegeért, ki az egyesületnek többféle gazdasági veteménymagvakkal kedveskedett. VII. Hálás köszönetét nyilváníttja nm. Pyrker László patriarcha-érsek ő exejának kegyességeért is, miszerint az egyesület folyó költségeire évenként 40 p. ftot. méltóztatott ajánlani. VIII. Ghyczy Ignác tb. 's egyesületi r. tag urnak előbbi alapítványa öregbítéséül újonnan kötelezett 100 p. ftját, ugy szinte Dr. Mocsy István urnak hazafiai részvétét, ki az egyesületnek 20 p. ft. adományt vala szives küldeni, szinte köszönettel fogadja. IX. Miután Szekrényessy József h. ügyvéd ur, ki az egyesület pénztárát három év óta dicséretes pontossággal és hűséggel viselte, ezen hivatalról szaporodott ügyvédi foglalatosságainál fogva, 's ez idén szándékba vett külföldre utazása miatt leköszönt, egyesületi pénztárnokká Kossalkó János h. ügyvéd ur választatott; a' t. alapítók 's r. tagok tehát szives tisztelettel kéretnek, hogy inntentul részvény- 's kamatlizetéseiket, az imént nevezett pénztárnok ur állandó lakára (nagy piac Almásy ház 1ső emeletében) méltóztassanak küldeni. (Vége következik.)

(Esztergom vármegye felírása a' vegyes házasságok ügyében) Az utolsó évtized végső éveiben egy nevezetes kérdés foglalja el Európa figyelmét, melly kérdés honunk nem csekély aggodalmát és így megyénk komoly részvételét is méltán ébreszti 's ez a' vegyes házasságok kérdése. — Ki az emberi természetet gondosan vizsgálva, egyszersmind a' történetek évkönyveibe véres betűkkel irt lapokat figyelemmel olvassa, akaratja ellenére is kényszerítette elismeri, hogy gyöngédebb tárgy alig vagyon, veszedelmes mozgalom alig képzelhető, mint a' vallás tárgya, mint a' vallásos mozgalom. — Nem akarjuk fels. emlékezetébe hozni azon százados véres harcokat, mellyek vagy a' tulzó vallásos ábrándozás vagy a' vallás ürügye alatt más nemtelen czélok kivívására törekvő szándék által eszközöltetvén, annyi akadályai valának a' józan szabadság, kölcsönös szeretet 's az emberiség minden jobbtól sovárogyva ohajtott előrehaladásának; nem akarjuk pedig azért, mert fels. koronás Fejdelmünk bölesége és szilárd akaratja, a' nemzet értelmisége 's Európának általános felvilágosodása képesek lesznek akadályoztatni ezen véres események ismétlését. Van azonban egy harc, kitüntetőleg az utolsó századnegyed kirekesztő harcának lehetne talán nevezni; a' csendes, de hatalmas toll mozgásával 's a' szózat' hangjaival vija ezt a' jelen nemzedék; 's noha hiszszük, vagy legalább ohajtjuk, hogy ezen eszközök vijk ki valahára a' valódi emberiség boldogító diadalmát 's ez által a' trónok és nemzetek biztos fenállását: mégis ezen fegyvereket a' vallás tárgyára nézve gyakran fölöslegeknek, sőt többnyire veszélyeseknek tartjuk, nem azért, mintha a' kereszttyén vallás tanítási a' vallás 's értekezések próbakövétől rettegnének, mert ezeknek szabályai az isteni szózat, az ész, főbb értelem változhatlan örök alapjain nyugszanak; hanem azért, mert a' történetekből merített tapasztalások bizonyossá tesznek arról, hogy a' vallás ürügye alatt folyt vérpatakok, épen ugy mint toll és szóvali harcok más és többnyire kártékony czélok előmozdítására használtattak. Tartunk különösen hazánkra nézve ezen harctól, mert minden jobbeblü hazafi érzelmeinek legbuzgóbbika levén, a' törvényes utoni, csendes előhaladás, a' haza belbékességét, az egymáshoz rokon közeledést, mint a' közjólét egyedüli alapjait, forrón nem ohajtani lehetetlen; és így nálunk, hol különben is annyi és annyi érdek van ellentétben, tartunk tőle, hogy ez által az erők öszszeforrása 's így a' hatalmas egység 's ennek szülöttje, a' nemzeti haladás, gátoltatik. — Forrón ohajtottunk volna tehát jelenleg is minden vallási vitatást elmellőzni, ha némely megyéknek közgyűlésünkben felolvasott, a' vegyes házasságokat érdeklő levelei tartalma e' felszólalást kötelességünk nem tennék. — Azonban midőn felszólalunk, távol vagyunk attól, hogy előre bocsátkozzunk abba: miképen intéztessék ezen tárgy el, a' hazánkban bevett valamennyi vallásos felekezet tökéletes megnyugtatóására? Az öszszes törvényhozás közbejötté nélkül ezt már elintézni alig lehet, és így e' tárgybeli javaslatinkat azon időre halasztjuk, midőn követinknek adandó utasításokról leszzen

szó, most
levelek tő
határozata
Midő
jelölését,
elmellőzni
saság fen
jesítését
a' polgári
ret szabad
hogy hite
a' hivesk
kat hazán
dik, Euro
vében jog
e az ismer
a' polgár
sa azon r
főpásztori
matrimon
telletik, k
kal kell v
kig létezt
erkölesi;
kiván; de
dályul sz
vállást kö
sát hane
hogy ház
mekei ére
plébános
nebb emli
dály. Tov
ve is, me
abban eg
csak egy
jobbna
dály ez,
vallásos
ve nem a
lások m
tagadása
adott cat
az áldás
§. azon r
nem ellen
a' vegyes
körlevele
továbbá
lett volna
ezik alk
római-cat
tartását
nyoma is
egyháza
lesül ped
számatal
tották is
vállaskö
hatalom
soha kére
fogva is e
ismeret,
tartásokr
anyaszen
nem tilos
is lealacs
mégis kö
mellyek
megtaga
Hiszszük
vást s
áldás me
akarunk
het, mint
mint kat
hogy az e
ezt is ne
házasság
törvény a
áldás me
pedig pol
törvény r
főtségte
fogva me
zet közti
változtat
tani, ho
szabad,
benhagy
lásban n
hagyja;
pontból
denki ált
kes kéts
győződés
nek megf
tival ell
kivánha
összskap
tétessen
főpászto

szó, most egyedül nézetünket a vegyes házasság tárgyában kelt egyházi körlevelek törvényes vagy törvénytelen voltáról 's az érdeklött végék levelei és határozatai tartalmáról fogjuk véleményünket kijelenteni.

Midőn a vegyes házasságokról van szó, lehetetlen azon határvonalok kijelölését, melyek a világi és egyházi hatalmat egymás irányában környezik, elmellőznünk. A világi hatalom a polgári törvények iránti tiszteletet 's a társaság fenállására 's boldogulására intézett rendeleteinek mindenkitől pontos teljesítését 's ezek ellen czélzható cselekvések elmellőzését méltán megkívánhatja, a polgári társaság fenállásával 's jobblétével nem ellenkező vallás és lélekismeret szabadsága pedig az egyesek és nemzetek legszentebb tulajdona, és így, hogy hite ágazatit taníthassa, az isteni szolgálatot elrendelje, 's lelki javait csak a híveknek osztogathassa, az egyház hatalmát tagadhatlanul illeti. Ezen jogokat hazánk törvényei még a hazánkban csak túrt vallásra nézve is megengedik, Európának minden nemzetei vagy birják, vagy a hit szent szabadsága nevében jogszerűleg követelik. Fő taglalási kérdéseknek tartjuk tehát: ellenkezik-e az ismert főpásztori rendelet tartalma hazánk törvényeivel 's összeütközik-e a polgári társaság czéljával? Az állítjuk, hogy az 1790ki 26. t. cikkely 15. §a azon rendelete: „ne matrimonia mixta impedimenta ponantur“ van sértve a főpásztori levelek által; és az érdeklött törvény azon szavainál fogva: „mixta matrimonia semper coram parcho catholico ineunda“ egyszersmind az követeltetik, hogy a vegyes házasságok összeköttetésének ugyanazon szertartásokkal kell végbemenni, a minők az említett törvény alkotása óta legközelebb időköz léteztek. Általában két rendbeli akadály képzelhető: külső és belső, azaz erkölcsi; hogy az áldás megtagadása nem külső erőszak, ez bizonyítást nem kíván; de erkölcsinek sem tekinthető, mert azok, a kikre nézve ilyenmő akadályul szolgálhatna: a férfi, a nő, ezek szülői vagy gyámjai. A férfi evang. vallást követve, vallása fogalmánál fogva a catholicus plébánosnak nem áldását, hanem csak jelenlétét 's ez is egyedül annyiból kívánhatja méltányosan, hogy házassága minden polgári következzel birjon 's leginkább nője 's gyermekei érdekénél fogva egyháziilag is teljes erejűnek ismertessék, 's miután a cath. plébánosoknak egyszerű 's áldás nélküli közbejöttével kötött házasságok is a fenébb említett tulajdonokkal birnak, a férfira nézve az áldás-megtagadás nem akadály. Továbbá nem akadály a cath. nőre 's ennek szülőire vagy gyámjaira nézve is, mert azon nő, ki szerelme hevétől vagy más érdekektől elfogulva képes abban egykedvűleg megegyezni, hogy szerelme zálogai, gyermekei, vagy ezek csak egy része is, más vallásban neveltesse, mint a melyet ő jónak, legjobbnak tart, vagy legalább olyannak tartani kellene, ha reá nézve nem akadály is, bizonynyal a pápi áldás megtagadása sem fog akadályul szolgálni, vallásos és erkölcsi erőszakra levén szó; ha az áldás-megtagadás a nőre nézve nem akadály, a cath. szülőkre vagy gyámokra nézve, kiknél szinte a válásnak magának nagyobb tekintetűnek kellene lenni, mint az áldás, ennek megtagadása sem leszen akadály. És így azt hisszük, hogy a gyermekeknek kiadott cath. hitben neveltetésük biztosítása nélkül köteendő vegyes házasságoktól az áldás megtagadása iránt kelt püspöki körlevelek az 1790ki 26. t. cikkely 15. §. azon részével, mely a vegyes házasságok ellen akadálytétteleket tilalmaz, nem ellenkezik; hogy pedig az említett cikkely és §. azon szavaival, melyek a vegyes házasságokat a kath. plébános előtt kötetni rendelik, a kérdéses körlevelek nem ellenkezik: ezek tartalmából világos. De alaptalanul állítatik továbbá az is, hogy a vegyes házasságokra nézve ugyanazon szertartással kellett volna élni a magyar cath. anyaszentegyháznak, mellyel az 1790ki 26. t. cikkely alkotása idejéről legközelebb időköz élt. Mert ha elmellőznők is, hogy a római-cath. egyház, jelesül a házasságok összeköttetése alkalmakor használt szertartást a nélkül, hogy e részben a polgári hatalom beavatkozásának legkisebb nyoma is volna, az idő és körülmények kívánatihoz módosította, a római-cath. egyháznak a vallásos szertartásra nézve fenálló hatalmát hazai törvényink, jelesül pedig az 1453: 18, 1550: 16. nemcsak megismerték, hanem ezekre nézve mind számtalan törvényink, mind szakadatlan szokás a világi beavatkozástól biztosították is. Annyi azonban bizonyos, hogy midőn az 1790 évi 26. t. cikkely az evang. valláskövetőket vallásbeli dolgaikra nézve egyedül egyházi előjáróiktól a világi hatalom kizárásával jelenti ki függőknek: ugyanakkor a római cath. egyháznak soha kérdésbe nem hozott ebbeli függetlenségét a viszonyosság szent szabályinál fogva is eltörli nem kívánhatta, 's el nem törölte. Ezekhez járul, hogy a lélekismeret, a meggyőződés és vallás tárgya elidősülést nem ismer; és így ha szertartásokra nézve egyes tartományokban eltérések történtek volna is, ezeket a cath. anyaszentegyház egysége tekintetéből is ennek szabályihoz visszavezérelni nemcsak nem tilos, hanem kötelesség is. Emelkedik azonban egy hatalmas szózat, ha nem is lealacsonyítani 's a gyűlölség magvát elhinteni törekvő szándékból, de ezeket mégis könnyen eszközölhető hibás felfogásból; tetszett sokaknál, elhitetést némelyeknél von maga után ezen szózat, és ez így hangzik: „megtagadni az áldást, megtagadni a jó kívánást, a keresztyén vallás szelid tanításával meg nem egyezik.“ Hiszszük mi is, hogy isteni tanítónk ellenségünket is szeretni parancsolván, a jó kívánást senkitől megtagadni nem lehet, nem szabad: azonban, ha a kérdéses pápi áldás megtagadása valódi fogalmát ennek czélzátából taglaljuk, ha méltányosak akarunk lenni, kényszerítettünk elismerni, hogy ez mást nem jelent, nem jelenthet, mint hogy a cath. nőnek azon cselekvése, hogy gyermekeit v. ezek egy részét más mint kath. vallásban nevelni szándékozik, egyháziilag helyben nem hagyatik: és hogy az említett megtagadás nem a vegyes házasságokat, hanem ezen cselekvést 's ezt is nem polgáriilag hanem egyháziilag érdekl. abból világlik ki, mert azon vegyes házasságban, hol a férj cath. és így a gyermekeknek cath. vallásban neveltetésük törvény által, vagy ott, hol a férj evang. vallást követ, tértétvény által biztosítottatik, áldás meg nem tagadtatik; hogy pedig az áldás megtagadása csupán egyházi, nem pedig polgári helybennemhagyást foglal magában, az az áldás természetéből 's a törvényi rendelethe szerint a vegyes házasságok kötések a cath. pap jelenlétéből kétségtelen. És így a hazánkban biztosított vallásos szabadság tiszta értelménél fogva még akkor is, ha polgáriilag a törvényhozó testnek a több vallásos felekezeti közti kölcsönös egyetértés és megnyugvás tekintetéből e jelen állapotban némit változtatni szükségnek látszának is, annyit mégis teljes biztossággal merünk állítani, hogy a kath. papot arra jogszerűleg kényszeríteni nem lehet, emberileg nem szabad, hogy lélekismerete 's vallásos tanítási ellenére egyháziilag jelentse ki helybennemhagyását oly cselekvésre nézve is, mely által a cath. nő gyermekeit más vallásban neveli, és így arra, hogy a vallásbeli eltérést áldása megadásával helybennemhagyja; így ezekből világos, hogy az áldás megtagadása a valódi fenérintett szempontból véve, a szeretetlenség bélyegét nemcsak meg nem érdemli, hanem mindenki által még más valamennyi kérdésben is, ha csak hideg egykedvűség v. vétke kétszínűség vádját megérdemlenni nem kívánja, azon cselekvéssel, hogy meggyőződése elleni dolgokat nem helyesel, követendő. Hátra van még azon kérdésnek megfejtése: vajjon a kérdéses főpásztori levelek a polgári társaság czélzátival ellenkezik-e? A polgári hatalom a házasságokra nézve méltán megkívánhatja, hogy ezeknek a gyermekek jobb nevelése a társas élet szorosabb összekapcsolatása és általában erkölcsiség előmozdítása tekintetéből akadályok ne tétessenek, a fenébbiek azonban minden kétségen túl tévén azt, hogy az említett főpásztori levelek által a házasságok akadályt nem szenvednek, azon meggyőző-

déstől vezéreltetünk, hogy ezek a polg. társ. czélzátival sem ellenkezik. Ezekkel tehát nem ellenkező, nem ellenkezik törvényinkkel, és nem foglalván magokban a szeretetlenségnek általunk is kárhóztatott büntetést, sőt a vallás tly szertartásokra nézve törvényink által is biztosított egyházi hatalomból folyván ki, nincs természetesebb, mint hogy az érdeklött vármegyék által követelt, de sehol be nem bizonyított törvénytétést nem látván, már most helyteleneknek nyilatkoztatjuk ki az 1647ki 14. és Ulászló VI. decretuma 8dik cikkelyére történt hivatkozást 's ezen törvényekben alapult fenyték követelését.

Meg fogja azonban cs. kir. Felsőged engedni, hogy ezen törvényekre is nézetünket bővebben kifejtjük.

Az 1647ki évi 14dik törv. cikkelyben kijelölt 600 frt. büntetéssel az áldást megtagadó egyházi személyek, ha mindjárt ezen tettök által a vallásról szóló törvényeket sértették volna is, hogy nem fenytethetnek, az magának azon törvénycikkelynek tartalmából, mely a templomoknak, iskoláknak és papházaknak erőszak elrablásáról és azon időben a vallás tárgyában már fenálló törvények megszegőiről rendelkezik, eléggé világos; de akármit rendelt volna is azon törvénycikkely, miután a vallás tárgyában később 1790ki évben alkotott 26dik törv. cikkely, noha többféle vallásbeli kicsapongásokat emlit, az érdeklött 1647dik évi törvényben kijelölt büntetést még is a 12dik szakaszban nyilván foglalt és egyedül csak a templomok, iskola- és papházak erőszakos elfoglalóira szorítja, nyilvános: hogy ezt a törvényhozás útján kívül tovább terjeszteni senkinek hatalmában nem áll. De egyébiránt is, miután az 1790dik évi 26ik t. cikkely 3dik §ában azon evangelicus vallású könyvvizsgálókat, kik a vallásos tárgyú könyvekben a catholica hit ellen rágalmatokat kinyomni engednek, csak feleletre köteleseknek állítaná, és így noha rólok is mindenki elismerni kényszerítették, hogy az ország vallás-rendeleteit megsértették, mégis erőtetett magyarázat nélkül az 1647ki 14dik t. cikkely fenytékét rájuk alkalmazni nem lehetne; sőt erősen hisszük, hogy még ezen szomorú esetben is egy törvényhatóság által sem alkalmaztatnák; 's így bizonynyal a törv. rendelete, és kölcsönös méltánylás méltán azt paranosolják, hogy még a valóságos vallásos rendeletek áthágásában is a kölcsönös viszonyosságot és törvény szigorú rendeletit kövessük. Ulászló VI. decr. 8dik §ában foglalt fenyték követelését pedig annyival inkább csodáljuk, minthogy ez a vád rablás- és prédálásnak széles utat nyitván, a 19dik század előrehaladási és szelid művelődési alapokra épült szellemével összeütközvén, félelem rémkint ébresztetik föl már feledett temetkezési ügyéből, — hogy a csendes polgárt vagyona bitorlásával ijeszse. — Még csakugyan Ulászló VI. decretumának 31dik és az 1525diki 4dik t. cikkely 4dik §sa lennének felhozandók, hogy ekkint a mult setét századok viharait fejünk fölött borzadással tornyosulni szemlélhessük. De a felebb hivatkozott Ulászló VI. törv. 8dik §sa az országos határozatok ellen vétkező nyagok és hatalmasok erőszakoskodásiról szólván, e részben bizonyosan oly cselekvények értettek, melyek a hon biztosságát háborítván, később hűtlenségi bélyegét nyertek, és az 1723 évi 9dik t. cikkelyben pontonként foglaltatnak, mely, noha az érdeklött határozatot több mint egy századdal meghaladja, mégis oly büntetéseket jelölt ki, melyek a polgári társaság fenállásával inkább összeférhetvén, már is a fejlődő művelődés nyomait mutatják. — Mi czélja lehet továbbá az ebbeli fenytéknek? Vagy az, hogy a kibocsátott körlevelek visszavonassanak; vagy pedig az, hogy ennek nem történet esetére a büntetés sikeresíttessék. Első esetben, ha a főpapak, a cath. anyaszentegyház tanítását megvetve, önlelkismeretjük ellenére illy tettet követnének el, ugy bizonyosan az így intézkedett törvényhatóságnak, mint minden felekezeti vallásbelieknek méltó megvetését vonnák magokra; és ekkor ha az e törvény által rendelt fenyték, azaz a hivataltől elmozdítás, sikerülést nyerne, azt adig kellene folytatni, míg oly főpapak találkoznának, kik egyházuik szabályait a hivatalvágnak alá vetve, a közönséges cath. anyaszentegyházról elszakadásal egy külön magyar egyházat képeznének. Az emberi természetben fekszik az ellenállási érzelm minden igazságtalan hatalom gyakorlata ellen, 's ez sehol inkább mint azon tárgyakat illetőleg, melyek a legszentebb tulajdont, a hitet 's gondolkozást érdekl: nehogy tehát határozatok által a kívánt egységhez kimonndhatatlan kárára megháboríttassék, 's hogy a hazai érzelmetől lelkesítve honunk javára polgári szent kötelességnél fogva egyesülten törekedhesünk, jobbagyi alázatos tisztelettel megkérjük cs. és ap. kir. Felsőgedet, hogy a catholica egyháznak a vallás- és vallásos szertartásokra nézve némely meggyék által kétségbe hozott, de törvényink és szakadatlan gyakorlata által biztosított függetlenségét védőleg törvényes fejdelmi hatalmánál fogva kegyesen intézkedni méltóztassék 's a t.

(Külföldi rajz honunk ifjairól.) Az „Oesterreichische Dageuerreotypen“ című haviirat f. évben megjelent kötete hazánk viszonyait ismertető több cikkely közt a magyarországi ifjuságról közöl K. I. Rigen-től egy levelet is, melyet nem lesz érdektelen nyelvünkön tolmácsolni: hogy kiknek kezeibe az érintett könyv nem juthat, szinte részt vehessenek azon örömben, mely minden igaz magyar kebelt lánggal tölt-el: midőn eddig jobbadán ismertetlen, vagy legfelébb ócsárlással említett honunknak, 's durvaságokról hirhedt ifjainak illy kedvező jellemrajzát olvassa, 's hazánk érdekeiben az idegen külföld leghőbb részvétét tapasztalja. A levél tartalma köv.: „Ha az itteni nemetséget, mennyire az a közép osztály társas viszonyiban nyilvánul, jellemezni akarjuk, az igazság érdekében csak homályos, kontár árnyékrajzot adhatunk, melyet épen oly kevéssé szinezhetni gyöngéden lebegő ecsettel, mint midőn a német ifjuságról szorosabban van szó. Mert ha igaz is, hogy ez a nemesb, lelkesb benyomások iránt fogékonyabb, mint a komor életű, lefoglalt polgárság, mindazáltal meg kell színté gondolnunk, miszerint e szabadabb fogékonyosság, illetődés szükséges következménye az ifjuságnak, tehát nem az egyediség érdeme. És azért illy tünemény nem birhat rám oly hatással, mert a tiszta láng mögött a szűkkeblű önzést látom tömött kíséretével leselkedni. Talán e felpiperézett phantasia-öltönyű, melancholia-nadrágu Dandyk orrukat fintorgatni fogják, vagy végre ünnepeyes ellenharcot indítandnak, mert őket nem e ifjuságnak nevezem, 's azt válszolandják: „Mi Magyarországnak születtünk, tehát magyarok vagyunk!“ S ezt nem vehetjük egészen rossz néven, mert az érzet, mely gyermekségünk anya-földjét szeretni tanít, mélyebben van keblünkben gyökerezve, mintsem azt pirulás nélkül megtagadhatnók. Azonban nem a szülőföld bélyegzi az embert honfivá, hanem az öt lelkesítő szellem, és így önök uraim távolról sem magyarok, habár ma 's holnap magyar szakálrendezők nyirdelik is bajuszokat. Ezen urakat ugyan nem e ifjuságnak sem nevezhetjük, mert, mint pártatlan bírálók, egy nemzetnek sem tolnhatjuk szegyenül nyakára; de mivel itt kénytetve vagyok őket a valódi magyar ifjuságtól megkülönböztetni, tehát nem marad egyéb hátra, mint őket németnek neveznem. — Igen, a szellem az,

melly a' haza polgárát ezzé bélyegzi. A' szellem, melyet nem a' „Tigris“ vagy „Angol királynőnél, vagy éjente a' bordélyházakban szeszinkt beszivünk, 's kilehelünk, hanem a' szellem, melly, ha polgártársink éheznek 's fáznak, szünetlen kopog az agy lakán, a' szellem, melly egy társulat helyzetét, hol a' nyomor miatt elvesznek, panasolja, 's bizonyos arról, hogy az ember rendeltetése nem boldogtalanság, 's hogy a' föld mindnyájoknak tápot adni, a' polgáriság őket boldoggá tenni képes; 's e' szellemmel, önk uraim nem bírnak, azért kell önöket idegeneknek neveznem, mert honfiaknak nem nevezhetem. „Ez aránytalanság nem olly szembetűnő Pesten, mint Budán. Mert ott az ifjuság, melly a' tanulmányokkal foglalkodik, a' honi érdekekhez még is közelebb áll. De Budán, hol majd az egész ifjuság hivatalok 's törvényszékeknek él, némi politicus kábultság fő fokon uralkodik. Ha jelenleg az okokat taglalni akarnám, az ország némely nagyait találnám szurni, mit nem teszek. Nem félelemből, mert azt nem ismerem, hanem mivel e' tárgy olly meghatólag fontos és sanyaru, hogy külön rovásra fentartani, — 's addig a' szót rá vesztegetni nem, — akarom.“ Milly egészen más a' magyar ifjuság, melly az ország legkülönbözőbb részeiből összegyűl, milly örvendetető kép mutatkozik itt! Milly hön 's nagylelkűleg veszen részt minden ügyben, melly a' hazáért *) érdekl. 'S leginkább azon része, melly a' honi jogviszonyok gyakorlati ismeretei végett a' királyi, és hétszemélyű táblát körzi: az előbb annyira kikiáltott **Juratusok**. Mint lángolnak fel e' nemes ifjak, ha a' haza pendített meg! Mint forr a' hű szív ez ifjuságban! Általán a' haladás tárgyaival tart, 's látszik, hogy a' korszellem tanító kezeiből kapott létre. *Benne* rejtszik a' magyar haza jövője; mert egyedül ez hevül a' nemesb és szebb szabadság eszméjeiért, nem olly szabadságért, melly örökké a' kir. trónnal küzd, hanem azon szabadságért, melly mindenkinek egyenlő boldogságot akar, azon szabadságért, melly csak akkor tör-kí örvendő hevében, ha egy polgárnak sem kell többé azt tenni, mi a' társas együttlét körén kívül esik, 's minden polgár teheti azt, mi egyedül a' polgári köteleknek nem árt. Ezen ifjuság irtózik minden független erőszaktól, ez a' kor jellemét hordozza magán. Igen, benne fekszik Magyarország jövője 's e' jövőt létre hozandja, mert megható lelkesedéssel áldozza föl érette javát, egészségét, életét, — mindenét!“

Horváth Boldizsár.

(*Hajtóvadászat a' zemplényi felföldön.*) Az előítélet- és babonának nem hiszem, hogy legyen nálam eskütett ellensége; vannak mégis fordulatpontok az életben, midőn az ember önkénytelenül is hajlandó hinni, hogy ellenséges hatalmak szövetkeztek össze ellene. Nem akarom türelmedet száraz elmélkedéssel a' casualitasokról kifárasztani; röviden a' dologhoz. E' napokban a' Krajnyának nevezett zemplényi felföldre valék menendő vadkanvadászatra, természetesen előfogattal — mert ki kizárná illy helyeken saját lovait! —; 's alig érkezik meg a' berendelt paraszt 's egyik lovának lába összetörik és a' szegény ember talán vagyona negyedrészt veszté el. Ez nem zavart meg bennünket annyira, hogy szándokunkkal fölhagynánk; hideg vérrel parancsolánk más előfogatot. 'S ime! új kocsisunk, erős, egészséges ember, harmad napra tüdőgyulladásban elhalt. E' nyavalya Mislyinán (kisdéd falu alig 35. házzal) kevesebb mint 6, hét alatt, több mint 15, embert ölt el, 's többnyire olyanokat, kiket érvágás v. néhány pióca megmenthetett volna. Hiven jellemzi a' kerületi seborvos hivatalábani buzgóságát 's tanúsítja: mennyire szíven van az emberiség. Igaz is, 15. ember életével egy annyira elfoglalt sebész úr, kinek fizetése különben is bizonyos, nem mindenkor gondolhat sokat, hisz ez nem cholera még! — Hrubón három napig vadásztunk: 18 puskás 's több 200 hajtónál, két nyúl esett! — Előtted, főváros lakosa előtt, nem lesz talán érdektelen a' krajnyai hajtóvadászat vázlata. Mire megvirad, két 's a' körülményekhez képest háromszáz ember — férfiak, nők és gyermekek, — talpon áll, parancsot várva, a' hegyek mellyik része felé vonuljon; mi értésire esvén, miglen be sötétedik, gyakran 14 és több foknyi hidegben, magasabb mint fölönyi hóban, torokszakadtig orditozva és süppedezve mászik egy hegyről a' másikra; és ingyen, ingyen koczkatja életét, mert a' golyók vad helyett hajtót löhetnek. Ha így egész nap fáradott, este még csak egy pohárka pálinkát — mi talán felejténe vele kiállott terheit — sem kap; de igen botot, ha t. i. megfélejkézék magáról, 's pihenni merészkedett a' tikkadás miatt. Mert minden tizedik hajtó poroszló, ki irtalom nélkül úti társait bármilly csekély maradozás miatt, 's ezt tenni kénytelen, ellenkező esetben számára a' 25. bizonyos. 'S a' nép örvend, ha földel alatt az isten adta földön töltheti éjét, burgonyája vagy zabkenyerével új erőt szerzendő legyőzni a' jövő nap terheit, 's a' múltét feledni. Csak vas természetökből magyarázható illy fáradtság elviselése. A' puskások szánon vonatják magokat a' legmagasb hegyekre is, a' puskás jól öltözött, ulve, pipaszóval várja a' jó szerencsét, eszébe sem jutva, hogy ezen szenvedélye kielégítésének, több ember eshetik áldozatúl. Ne csodálkozzál, ha már most szemtanú, valahányszor hajtó - vadászatról hallok, fölborzad lelkem mélyiben valamennyi érzemény, ismerve azt, mit a' köznépek ilyenkor ki kell állani. — A' jószágok többnyire bérbe adatvák, az urbér kevés helyre behozva, 's a' bérlők leginkább zsidók, kik — félre ne érts, egy osztály ellensége sem vagyok — de a' műipar illy állása mellett fölötté magas bér, minden eszközhöz kényszeríti őket nyúlani nadályként szíják ki a' népet.

Jász-Berényből. Nem lesz érdektelen az olvasó közönséggel tudatni, hogy a' jász-kún kerületekre eső 719 katoná-ujoncok önkéntes beállítás és toborzás útján már nemcsak kiállott, hanem azokból a' nádori us ezredbe sorozott mintegy 500 főnyi csapat, melly, eddig a' zordonabb télszaki utazástul megóva, három hadi tiszt által J. Berényben gyakoroltatott martzius 20án innen az illető ezredhez utnak is indított. Szabad kis honunk ezen fiainak arczeit az elválás órájában is édes örömrzés, sapkájokat pedig virágokréták és szalagok ékesíték, mellyeket a' jász-kun szende lyányok tüztek oda azon forró kívánsáttal, hogy azok helyett a' derék ifju harezí röpkény-koszorúval térjen vissza édes

*) Eredetiben a' hazafi „Sohn des Vaterlandes“-nek mondatik; melly általános nevezet, szinte hibás (nálunk), de az író ur előbbi nézeteivel ellenkező is. H. B.

szülőföldre. Toborzási vigalommal párosult férfias eiszanás és szabad akarat tevén ezen ifjakat katonákká, tettök némi méltánylásaul ezen megye kapitánya rendeletéből a' helybeli casino egyenruhás hangászkarának szívmelő zenéje kíséerte őket nemcsak Berény, hanem Pest, és Buda városok utcáin is keresztül 's midőn ezek martz. 24én Morelli magyar indulójának élénk hangoztatása mellett Pest Buda városok utcáin, lármás tapsok, örömmilyványító élénk kiáltozások 's inkább tánczra, hogy sem rendes katonai lépésre mutató testi mozgalmak közt keresztül mentek, nagyobb néző néptömeget vonván magok után, kisérők előtt tetteleg mutatták meg, hogy ők a' haza védelmére önkéntes szabad akaratjokból állottak fel. Miután tehát a' jász-kún nép ott, hol a' haza és királyi szent szava int, illy példás készséggel megy elő, miután a' jász-kún kerületek J. Berényben rabmunkáltató intézettel, fegyvertárral, esinosan rendezett casinóval, ennek pártolása alatt álló olly egyenruhás hangászkarral, mellynek zenéje ez alkalommal Pest városa miveltebb polgárinak is magára vonta figyelmét, elvannak látva, nem tulajdoníthatni vétkül, egy, szabad kis honját szív 's lélekből szerető hazáinak, ha azon rágalom ellen, melly a' Hírnök f. évi 16k számában a' j. berényi casinóban legközelebb mult farsang végén tartott táncmulatságról avagy ott akkor megjelent két személyről B. A. által előadott, felszólamlík. Ugyanis játszi elméjét kizűntetni vágyván most említett B. A. két urat, egyiket ugyan általa gunyra kizűntött magyar öltözékben, másikat pedig frakkosan lakkos cipőben és még is makra pipával rojtos kostókkal, mint bálba készülendőket vezet a' jász-berényi casino egyik teremébe 's mivel azon urak magyarok voltak (mit azonban már a' mai magyar világban szégyenleni nem kell) őket az étek tengerében is éhen hagyja. Sajnálni kellene ugyan, hogy B. A. úgy látszik, egyébiránt termékeny eszét ez alkalommal valótlan guny koholásával foglalkodtatta, ha nem tudnók, hogy e' költemény nem az ő kertjében nevelt és ápolat virágszál, hanem azt egy már ezelőtt 20 évvel használatban volt kalendáriumból J. Berényre alkalmazva írta át. Igen nagyot téved B. A. ha azt hiszi, hogy az általa leírt időben ö. j.-berényi casinoi tanácsvizalomban részesült. Szücs mesteremberek lakomája volt az, mert csak ott engedtetett meg nekie társával együtt, mint maga előadja, a' bodor pipa-füstök eresztgetése. T. K.

Spanyolország.

(Előleges cortestanácskozások.) Martzius 19ikén minden pompa nélkül nyíltak meg a' cortesülések Madridban, leginkább azért, mivel a' kormányzóság nem tudott abban egyenlő véleményre jutni, hogy tulajdonképi ki és mikép nyissa meg az üléseket. Trónbeszédet sem készíté a' kormányzóság, hogy a' válaszfóliat vitatása szükségtelenül a' követek dolgait ne szaporítsa. E' szerint a' cortes azonnal folyó rendes tárgyak vitatásához fogott, 's mindenek előtt a' kormányzósági kérdést kezdé fejtegetni meghitt magánykörökben; hártáratra azonban még eddig nem egyesültek a' vélemények, 's eddig leginkább csak e' kérdések vitatása körül forogtak: visszavonhatlanul a' királynő egész kiskorúsága idejére terjesztessék éki a' kormányzó hatalma, vagy nem? Sértetlennek kelljen é a' kormányzóságot tekinteni és felelős ministerséggel ellátni, vagy nem? Ez utóbbit lényegesnek tekinté a' többség 's hihetőleg helybenhagyólag döntendi el. A' tanácsosok nem igen nagy buzgalmat mutatnak az előleges tanácskozásokban, és számosan közülök még Madridba sem érkeztek; igen félnek tehát, hogy ezek kétkedése hátráltatni fogja munkálkodásikban a' követeket. Olozaga már Madridba érkezett 's többször tanácskozott a' kormányzósággal. Általányosan hiszik, hogy az új ministerségben a' legfontosb helyet foglalandja el. —

Anglia.

(A' nagy hatalmak közti meghasonlás megszűnt.) A' Times szerint mart. 13ikán új jegyzőkönyvet irtak alá Londonban Ausztria, Poroszország és Ruszszia meghatalmazotti, melly választ foglal magában Resid basa jelentésire azon török parancs iránt, melly olly nyugöző föltétet szab az egyiptusi basa örökségi jogaira. A' tanácskozás azon örvendetes határozatot szülé a' négy hatalom részire, miszerint a' szultánnak vissza kell vonnia érintett fermánját, mivel az mind Franciaország mind a' többi hatalomra nézve igen lealázó. Tudomásul jelentették egyszersmind a' portának, hogy Anglia, a' keleti ügy tökéletes eldöntetéseig, birtokában fogja tartani az elfoglalt helyeket Szýria partvidékin. E' szerencsés erdevény leginkább Ausztria és Poroszország szilárd fölléptének köszönhetni, 's egyszersmind bizton reménylhetni, miszerint Ruszszia is vonakodás nélkül aláírandja ezen újabb szerződést, miután Brunov pillanatnyi ellenszegültét csupán azon meglepetésnek kell tulajdonítani, mit éreznie kelle akkor, midőn látta, hogy ez újabb szerződések Ruszsiát huzamosb ideig megfosztandják azon hathatós befolyástól, mit eddig kizárólag egyedül birt minden fontosb keleti viszonyban. Parisi magánylevelek hajlónak hírlík Franciaországot ez újabb szövetséghez csatlakozásra, mit aztán rögtön lefegyverzés fogna követni. Guizot meghitt szavaiból azonban nyilván tűnik ki, mikép ő az egyiptusi ügyet még koránsem tartja bevégezttnek. — Irlandban egy tisztelt ősz férfit halálraítélt a' törvényszék, mivel egy szerelmes párt összeszesegete, ámbár némi csekély hiba miatt papi méltóságától a' püspök által megvala fosztatva. A' királyné száműzetésre fogja enyhíteni a' halálos büntetést, ha csakugyan enyhítésnek mondhatni azt, mi által valamely polgár szeretett honától fosztatik meg. — Garrik nagyhirű színész poharát, melly Shakspeare szederfájából készült, 500 pgő forinton vásárlotta meg egy ritkaságkedvelő. — Az alsóházban martz. 20ikán a' tulzó toryk 's radicalok ismét zajosan támadák meg a' szegényi törvényt, de siker nélkül, 's a' tulnyomó többség az eddigi rendszer megtartása mellett nyilatkozott. —

Legújabb. Brunell mérnököt Victoria királyné a' Themse viz alatti alag-ut (tunnel) építés körül szerzett érdemeiért lovaggá tette. — A' pairkamra unni kezdi már a' Paris megerősítettése fölötti vitatkozást. — Hír szerint az orosz hadserget 40—50ezer fővel csökkentik. — Berlinben társaság állott össze a' végett, hogy Jeruzalem és a' szentföld keresztényen uraság alá jutását eszközölje, vagy legalább a' keresztényen hatalmak közös védelme alatt álljon; a' királyi dicséri e' szándékot, de létesíthetetlennek mondja. De a' társaság azért nem csüggedt el, hanem összeköttetésbe hozza magát azon egyesülettel, melly Angliában színtezzen végre állott össze. — A' porta kéri a' négy hatalom követit, hogy mivel Ali nem akar meghódolni, adjanak tanácsot neki az iránt, mi tevő legyen. —